

УДК 811.161.2 '42

ЯРЕМКО Ярослав – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна (yaretkojar@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8202-4107>

ПАНОЧКО Михайло – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна (panochkot@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1707-0975>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.56.11>

Бібліографічний опис статті: Яремко, Я., Паночко, М. (2023). Кристалізація концепту національна ідея в Галицькому міжвоєнному дискурсі. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 56, 94–100, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.56.11>

КРИСТАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ» В ГАЛИЦЬКОМУ МІЖВОЄННОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. У науковій розвідці висвітлено суспільно-політичне буття Галичини міжвоєнної доби, загострено увагу на кристалізації національної ідеї – Української Самостійної Соборної Держави (УССД) – як ключового концепту в українській політичній картині світу 20-30-их років ХХ ст. Саме цей концепт-ідея став предметом дослідження, детермінувавши його мету – когнітивно-дискурсний аналіз концептуального поняття, його наповнення мілітарними смислами.

Наголошено, що ідея Української Самостійної Соборної Держави дієво утверджувалася як у колах української військової еліти, так і на сторінках найавторитетнішого журналу міжвоєнної доби – «Літературно-наукового вісника». Під орудою головного редактора Дмитра Донцова журнал став знаковим інтелектуальним явищем у національно-культурному поступі. Вісник консолідував і мобілізував (ідеологічно, політично, психологічно) лави переконаних і відданих борців за державність України.

Досліджено, що публікації в «Літературно-науковому віснику» стимулювали розвиток української політичної думки, розбудовуючи українську політичну терміносистему, кристалізували національну ідею, сприяли формуванню ментального «Я» українця, у якому мав домінувати націє- та державотворчий орієнтири.

У контексті відновлення історичної пам'яті, знакових сторінок нашої історії осмислено витоки українського підпільного руху (Українська військова організація, Організація українських націоналістів), його місце та значення у становленні української державності.

На основі когнітивного та комунікативно-прагматичного вимірів політичного терміна обґрунтовано, що кожен політонім-термін – ідеологемний, а кожен політонім-концепт – культурно значущий й ідеологічно зорієнтований. Адже політична культура нерозривно поєднана з ідеологією, яка моделює в політиці систему ідеалів та цінностей. Підкреслено, що якраз аксіологічний (ціннісний) компонент є визначальним у значеннєвій структурі концепту.

Ключові слова: український підпільний рух, національна ідея, міжвоєнний дискурс, концепт, термін-політонім.

YAREMKO Yaroslav – Doctor of Philological Sciences, Professor of the Department of Ukrainian language, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, 82100, Ukraine (yaremkojar@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8202-4107>

PANOCHKO Mykhailo – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24, Ivan Franko Str., Drohobych, 82100, Ukraine (panochkom@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1707-0975>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.56.11>

To cite this article: Yaremko, Ya., Panochko, M. (2023). Krystalizatsiia kontseptu natsionalna ideaia v Halytskomu mizhvoiennomu dyskursi [Crystallization of the concept of the national idea in the Galician interwar discourse]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia "Filolohiia" – Problems of Humanities. "Philology" Series: a collection of scientific articles of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 56, 94–100, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.56.11>

CRYSTALLIZATION OF THE CONCEPT OF THE NATIONAL IDEA IN THE GALICIAN INTERWAR DISCOURSE

Summary. *The article analyzes the peculiarities of the formation of the concept "national idea" in the 20s and 30s of the 20th century in Galicia. Since the socio-political existence of Galicia in the interwar period in scientific research has already been highlighted, attention is focused on the crystallization of the national idea, particularly on the Ukrainian Independent Cathedral State (UICS) as a key concept in the Ukrainian political picture of the world during the analyzed period. It was this concept-idea that became the subject of research, determining its purpose, i.e. a cognitive-discursive analysis of a conceptual concept, its filling with military meanings.*

It is emphasized that the idea of the Ukrainian Independent Cathedral State was effectively established both in the circles of the Ukrainian military elite and on the pages of the most authoritative magazine of the interwar period "Literary and Scientific Herald". Under the editor-in-chief Dmytro Dontsov, the magazine became a significant intellectual phenomenon in national and cultural progress. Visnyk consolidated and mobilized (ideologically, politically, psychologically) ranks of convinced and loyal fighters for Ukrainian statehood.

It was investigated that the publications in the "Literary and Scientific Herald" variedly reflected the events of that time, reproduced the development of the Ukrainian political term system, crystallized the national idea, contributed to the formation of the Ukrainian self, which was to be dominated by the state-building orientation and the desire to establish independence through cultural and moral factors, and political expression of nation-centricity as a priority.

In the context of the restoration of historical memory, significant pages of our history, the origins of the Ukrainian underground movement (Ukrainian Military Organization, Organization of Ukrainian Nationalists), its place and significance in the formation of Ukrainian statehood are explained.

Based on the cognitive and communicative-pragmatic dimensions of the political term, it is substantiated that each polytonym-term is ideological, and each polytonym-concept is culturally significant and ideologically oriented. After all, political culture is inextricably linked with ideology, which models the system of ideals and values in politics. It is emphasized that precisely the axiological (value) component is decisive in the notional structure of the concept.

Key words: *Ukrainian underground movement, national idea, interwar discourse, concept, term-polytonym.*

Постановка проблеми. У контексті відновлення історичної пам'яті, знакових, але донедавна табуйованих чи сфальсифікованих сторінок нашої історії гостро актуальною є потреба осмислення українського підпільного руху (УВО, ОУН, УПА), його місця і значення у встановленні української державності. Ще одним кроком на дорозі «до себе», до своєї ідентичності стане ретроспективний «вгляд» у суспільно-політичне буття Галичини міжвоєнної доби крізь призму політичної термінології.

Мета наукової розвідки – шляхом когнітивно-дискурсного підходу окреслити кристалізацію *національної ідеї* як ключового концепту в українській політичній картині світу 20-х рр. ХХ ст., збагачення його новітніми, адекватними часові смислами. **Завдання статті:** простежити еволюцію української політичної думки; виявити особливості інтерпретації національної ідеї на сторінках «Літературно-наукового вісника» і в публікаціях УВО; охарактеризувати аксіологічний (ціннісний) компонент у значеннєвій структурі концепту.

Виклад основного матеріалу. У 20-х рр. ХХ ст. у Галичині спостерігаємо бурхливе піднесення українського громадсько-політичного життя. У річці спротиву польській займанщині 1920 р. за ініціативою старшин Січових Стрільців, колишніх членів Стрільської Ради (Є. Коновальця, І. Андруха, В. Кучабського, М. Матчака, Я. Чижа) створено Українську військову організацію (УВО). На своєму першому з'їзді в Празі 31 серпня 1920 р. ця нелегальна мілітарна структура актуалізувала першочергове завдання – мобілізувати українство на продовження збройної боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу (УССД). Саме цей концепт-ідея – УССД – став стратегічним дороговказом для українського підпілля, зокрема для УВО.

Ця ж стратегічна мета – УССД – домінує в діяльності відновленого найавторитетнішого журналу міжвоєнної доби «Літературно-науковий вісник». Завдяки підтримці УВО й особисто її провідника Євгена Коновальця головним редактором стає визначний український інтелектуал Дмитро Донцов, який ще 1913 р. виступив із гаслом «самостійна Україна» на 2-ім всеукраїнським студент-

ським з'їзді у Львові. Під орудою головного редактора – філософа, публіциста, літературного критика – журнал утверджується як знакове явище в національно-культурному поступі. Він пропагує ідеї новітнього українського націоналізму, якому, на думку Д. Донцова, «бракувало досі... сеї ірраціональної віри в історичне покликання свого народу» (Донцов, 2010, с. 55). Власне ірраціональні елементи (*contra spem spero* – «проти надії сподіваюся»), культ героїзму, постулати войовничості, волелюбності, твердості характеру вплетено в ідеологію нового українського націоналізму. Як засвідчив розвиток пізніших подій 30–50-х рр., ці донедавна незвичні, екстраординарні, навіть позараціональні для «середньостатистичної» української людини ідеї «принесли цілком реальні і практичні плоди» (Дашкевич, 2001, с. 14).

Лейтмотивом донцовської філософії й редколегії журналу стає концептуальне поняття *національна ідея* – «осягнення найвищої форми самозначення нації» (Донцов, 2010, с. 56). У працях, що мають виразну націоналістичну спрямованість («Модерне Москвофільство», «З приводу одної ереси», «Сучасне політичне положення нації і наші завдання», «Підстави нашої політики», «Націоналізм», «Політика принципіальна і опортуністична» та ін.) концепт *національна ідея* збагачується новітніми, адекватними часові смислами, розкриваючи семантичну багатогранність цього поняття – динамічного, неоднорічного, інтегрального. Чи не тому в ідеолога українського інтегрального націоналізму важко простежити семантично точні, чітко окреслені дефініції терміна *націоналізм*?

Апелюючи до «волі найсвідомішої частини нації» (Донцов, 2010, с. 54), програмна стаття «Літературно-наукового вісника» «Наші цілі» зазначає: «Вирвати нашу національну ідею з хаосу, в якому вона грозить згинутися, очистити її від сміття й болота, дати їй яскравий виразний зміст, зробити з неї стяг, коло якого гуртувалася б ціла нація, – ось завдання, до розв'язання котрого, разом з іншим, хоче причинитися і відновлений «Л. Н. В.-ник» (Донцов, 2010, с. 54). Метафорична оцінка *сміття* й *болото* стосувалася ліберально-демократичної чи соціалістичної риторики – «туманних гасел тих, хто не знає,

чого хоче» (Донцов, 2010, с. 55), ніби умисне деформуючи уявлення про засади визвольної боротьби, послаблюючи державницький інстинкт українства.

Оманливі гасла змінює донцовська філософія боротьби. Український націоналізм, який головний редактор ЛНВ вважав витвором українського духу, українських традицій, повертає українську людину до себе, відроджує її споконвічне прагнення бути суб'єктом, а не об'єктом історії. Потужний інтелектуалізм провідного ідеолога, аналітичне й перспективне бачення проблеми національного, культурного та літературного життя, полемічний запал донцовського слова консолідували й мобілізували ціле покоління – ідеологічно, політично, психологічно, формували лави переконаних і відданих борців за державність України.

Оцінюючи з відстані часу світоглядний вплив Д. Донцова на нову генерацію, відомий український історик Ярослав Дашкевич підкреслює: «Для частини кількох поколінь він (Дмитро Донцов) виявився володарем їхніх дум, душ і вчинків» (Дашкевич, 2001, с. 7–8). Вишколене на засадах ідеалістичного (націоналістичного) світогляду, покоління бурхливої міжвоєнної доби прагнуло відповідного чину. Слово *чин*, яке в Словнику української мови тлумачиться як «діяльність, дія, праця» (Словник української мови, XI, 1980, с. 325), у «Лексиконі львівському...» – тільки як «дія» (Лексикон львівський, 2012, с. 795), причому ця дія має бути невідкладною, нагальною: «Але роздумування на пізніше. Тепер треба чину. Вже. В цій хвилині» (Лексикон львівський, 2012, с. 795). За тим, хто керувався принципом чину, закріпилася фразема *людина чину* «діяльна людина» (Лексикон львівський, 2012, с. 423).

Потребу рішучих дій прискорювали умови ворожої окупації. Вже 25 вересня 1921 р. за дорученням УВО український бойовик, нещодавно старшина Української Галицької Армії Степан Федак виконав політичний атентат на Юзефа Пілсудського, що прибув до Львова з офіційним візитом. Після замаху С. Федака вийшла політична заява УВО, що й у майбутньому ця мілітарна структура виконуватиме атентати на кожного начальника польської держави, який насмілиться сту-

пити на українську територію (Мартинець, 1949, с. 26).

Українська політична думка завдяки діяльності УВО помітно мілітаризується: у міжвоєнний лексикон входить знакова словосполучка *український бойовик* із варіантами *український бойовик-революціонер*, *український борець-революціонер*. У програмному документі УВО (1929), автори якого – Євген Коновалець і Володимир Мартинець, проголошено: «Український бойовик іде! З підпілля темного йде у світ широкий український бойовик-революціонер зі сурмою в руках і мечем при боці. З-під землі виходить він на світло денне і ставить свої кроки, повільні, може, але певні.

Апостолом Боротьби він був, є і буде. Святу боротьбу за правду й волю проповідувати він хоче, боротьбу, що святістю і величчю цілі освячує себе. Він апостол, але хреста в руці не має – лише меч, а слова й тони його сурми будуть тільки відгуками діл і вони значитимуть його дорогу. Він апостол чину» (У.В.О., 1929, с. 47).

У цьому документі, що має виразне публіцистичне забарвлення й наскрізь пронизаний образами-символами (*меч, сурма, світло, земля, апостол, хрест, дорога*), звернемо увагу на семантично опорні назви. Втіленням органічної єдності букви і духу виступає *український бойовик*, що асоціюється з *Апостолом Боротьби*. Завдяки конотативно піднесеному семантичному навантаженню словосполук *свята боротьба, святість і велич цілі, апостол боротьби, апостол чину* сакрального й жертвовного характеру набуває сама боротьба. Наведені приклади ілюструють спеціалізацію лексичних одиниць *боротьба, ціль, чин* через сполучення з поняттями сакральної сфери: *свята, святість, апостол*. Розширення поняттєвого обсягу сприяє закріпленню за утвореними сполучками термінних значень. Так, у словосполученні *свята боротьба* загальноновживане слово *боротьба*, що має значення «сутичка, бійка, в якій кожний з учасників намагається подужати супротивника» (Словник української мови, I, 1970, с. 220), набуває іншого, спеціалізованого значення «активне протиставлення, зіткнення між соціальними групами, станами, протилежними напрямками, течіями в суспіль-

стві і т. ін.» (Словник української мови, I, 1970, с. 220); у словосполученні *апостол боротьби* сакральна лексема *апостол* завдяки розширенню валентності передає значення «гарячий послідовник і проповідник якого-небудь учення, ідеї і т. ін.» (Словник української мови, I, 1970, с. 55).

Як носії мілітарних смислів сприймаються атрибути спорядження (*меч, сурма*) українського бойовика, де кожен із компонентів належить до військової символіки, а в сукупності творить архетип українського воїна. Архетип же продукує символіку, яка характеризує спадковість національно-визвольних традицій, зв'язок із віковичним стремлінням українського народу до волі. Двічі повторювані у тексті слова-символи *меч, сурма* мають генетично давнє символічне навантаження: образ *меча* відомий в Україні ще з княжих часів. Його символічне значення пов'язане з поняттями «звитяга», «слава», «кара», «влада». Успадковане символічне значення опосередковано виявляємо в групі сталих зворотів із компонентом *меч*: *узяти меч в руки* «підготуватися, бути готовим до війни, боротьби»; *гострити меч* «замисляти що-небудь проти когось»; *схрестити мечі* «вступити в бій, боротьбу, суперечку, змагання»; *підняти меч* «почати війну, бій з ким-небудь; піти проти когось»; *іти (приходити) з мечем*: а) починати війну проти кого-небудь; б) іти, приходити до кого-небудь, маючи ворожі, недружелюбні наміри (Словник української мови, IV, 1973, с. 697).

Національно-забарвлений смисловий підтекст акумулює й слово-символ *сурма*. В українській народній традиції *сурма* передає ідею заклику, сигналу, а водночас – радості чи тривоги. На лінгвокультурологічному рівні спостерігаємо переплетення етносимволіки слова з етносимволікою позначуваної ним реалії: *сурма* «старовинний духовий музичний інструмент прямої видовженої форми, який використовували переважно як сигнальний; різновид козацької дерев'яної труби»: А всі дзвони задзвонили, а всі сурми засурмили (дума); Козаки стояли, на суремки гарно грали (Жайворонок, 2006, с. 587). Шанобливе ставлення козаків до цього музичного інструмента засвідчують зменшувально-пестливі форми *суремка, сурмонька, сурмочка*.

В аналізованому документі УВО образно-символічне навантаження *сурми* посилюється, набуваючи додаткового значення 'знак поступу; дороговказ'. Воно народжене національно-софським світобаченням авторів тексту – Євгена Коновальця та Володимира Мартинця, у чиєму сприйнятті «слова і тони його (українського бойовика) будуть тільки відгуками діл і вони значитимуть його дорогу». Додаткові символічні значення є виявом суб'єктивного, творчого осмислення політичної дійсності – з одного боку, з іншого – відображенням (прямим чи опосередкованим) уявлень і фонових знань доволі широкої групи осіб, у свідомості яких спирається на взаємне розуміння «із півслова» (Кононенко, 1996, с. 36). Показово, що символічну назву «Сурма» взяв на озброєння власний друкований орган УВО (головний редактор журналу В. Мартинець), який нелегально поширювався в Західній Україні. Попри те що кожен символ стимулює читача (слухача) виявити у слові приховане, внутрішнє, те, що сказане непрямо, з підтекстом чи взагалі не омовлене, уже сама назва «Сурма» передавала загальну ідею-ключ до боротьби супроти окупаційної влади. Тобто завдяки символічному образу концепція журналу набувала яскраво вираженого національно-визвольного характеру.

У цьому ж документі «У.В.О.» гранично чітко окреслена мета українського бойовика: «Суверенна Соборна Українська Держава – то його найближча Мета, а шляхом до Неї – Боротьба» (Перепічка, 2012, с. 245). Оприявлене словосполучення *Суверенна Соборна Українська Держава* навітало новий етап у розвитку української політичної думки. З аксіологічного погляду воно трансформувалося в концепт-ідею, яка стала провідною в українському національно-визвольному русі на різних етапах.

Як можна було сподіватися, масово виникають молодіжні націоналістичні організації, вербально віддзеркалені у складноскорочених словах, що мають ідеологічне забарвлення: *ГУДМ* (Група української державницької молоді на чолі зі Степаном Охримовичем, Юліаном Вассияном, Іваном Габрусевичем, Богданом Кравцівим), *ОБКУГ* (Організація вищих класів українських гімназій), які 1926 р. об'єдналися у *СУНМ* (Союз україн-

ської націоналістичної молоді). Ще 1921 р. почав діяти Український таємний університет, першим ректором якого став д-р Василь Щурат – тодішній Голова Наукового товариства імені Шевченка. Дещо пізніше створено й таємну українську «Політехніку». Тими, хто здобував освіту в катакомбних умовах підпілля, опікувався Український студентський союз (УСС), де чільну функцію виконували колишні українські військовики: Осип Навроцький (голова союзу), Василь Кучабський, Остап Коберський, Ярослав Чиж, Михайло Матчак, Богдан Гнатевич, Володимир Мартинець, Євген Зиблікевич, Дмитро Паліїв, Лев Литвин, Степан Рудик, Василь Мудрий, Юліян Радзикович, Володимир Сташинський, Роман Зелений. Були й дівчата: Анна Залужна, Ірина Макух (Перепічка, 2012, с. 136).

Найчастотнішим і найхарактернішим словосполученням у галицькому міжвоєнному дискурсі стало *політичні в'язні*. З цією категорією асоціювалися передусім ті українці, котрі брали активну участь у війні проти Польщі. Щодо них польська влада застосовувала особливо жорстокі репресії. Лише у 1919–1920 рр. було арештовано й запроторено до в'язниць приблизно 70 тис. українців (Гунчак, 1993, с. 204). Українськими політичними в'язнями постійно й жертвовно опікувався Український горожанський комітет (УГК), засновники якого – д-р Лев Ганкевич і д-р Степан Федак. Семантичними маркерами діяльності цього комітету слугують назви секцій: *правнична секція, секція опіки над інтернованими і полоненими, секція допомоги політичним в'язням*.

У часі, коли «всі тюрми й казарми заповнилися тисячами української інтелігенції, свідомого робітництва і селянства, а головна струя арештованих переходила через Львів на захід, до концентраційних таборів Домб'є, Перемишль, Пикуличі» (Перепічка, 2012, с. 119), дієву підтримку надавав «Союз Українок» і «Пласт». У зв'язку з активізацією пластового руху, що охопив усі українські гімназії Галичини, у мовній практиці устійнилися політичні терміни *тризуб* (пластовий герб), *провід* 'керівництво', *пластуни, курінь, однострій, український патріотизм*, а з ними набуває загальнонародного розмаху ідея національно-визвольної боротьби. В атмосфері

тотального духовного піднесення української молоді наповнювалася свідомим, громадянським змістом присяга пластуна: «Присягаюся своєю честю, що робитиму все, що в моїй силі, щоб: бути вірним Богові й Україні, помагати іншим, жити за пластовим законом і слухатись пластового проводу». Оцінюючи історичну роль української пластової молоді, заступник Романа Шухевича на всіх його посадах Василь Кук підкреслить: «Шухевич належав до того покоління, яке українській нації подарувала пластова організація й для якої сміх у найтяжчих умовах був законом. Це покоління шукало в життєрадісним змаганні заправи (гарту) до боротьби й вчилося бачити життя як вічну велику гру...» (Кук, 2007, с. 13). Відтак спостерігаємо розширення сполучуваності слова *визвольний* (-а, -і): *рух, боротьба, змагання*.

Більш ніж закономірно, що в 1914–19 рр. пластуни влилися в ряди Українських Січових Стрільців, сформувавши підмурівок для становлення національної інтелігенції. Тієї жертвовної інтелігенції, що пізніше в особі січово-стрілецьких старшин стала ядром Української військової організації УВО і власним прикладом, відданістю визвольній ідеї угрунтовувала виникнення нового, пасіонарного типу української людини.

Висновки. Результати дослідження засвідчують, що Українська військова організація (УВО) відіграла визначну роль на історичному етапі боротьби за українську державність. Завдяки стратегічно державотворчій діяльності цієї підпільної структури активізується і поширюється націоналістичний рух. Українська політична думка в Галичині міжвоєнного періоду помітно мілітаризується, бо головним своїм завданням УВО вважало підготовку загальнонаціонального повстання проти окупантів. В інформаційній брошурі, яку видав відділ пропаганди УВО, дух спротиву матеріалізувався у потужному пласті військової термінології. Саме УВО як репрезентант націоналістичного руху угрунтувала у свідомості молодого українства державотворчий імператив: «Здобудеш українську державу або згинеш в боротьбі за неї». Він став провідним в історії національно-визвольних змагань і сприяв кристалізації концепту-ідеї – *Українська Самостійна Соборна Держава*.

У новітній історії України, що в російсько-українській війні ціною безмірних людських жертв захищає національно-екзистенційну цінність – власну державність, дослідження концепту *національна ідея* набуває нових сенсів. Реалізація цієї ідеї є першоумовою й першоосновою політичної суб'єктності українського народу.

Перспективу дослідження вбачаємо в історичній тягlostі концепту *національна ідея*, його осмисленні в новітній антрополо-

гічній парадигмі. Це складне та багатогранне поняття потребує комплексного лінгвокогнітологічного підходу в річищі міждисциплінарних наук нового типу: української лінгвофілософії, когнітивної лінгвістики, теорії комунікації, політичної лінгвістики, лінгвокультурології та інших. Розуміння сутності та значущості національної ідеї допоможе українському суспільству утвердити власну ідентичність, визначити пріоритети розвитку та побудувати сильну і правову державу.

ЛІТЕРАТУРА

- Гунчак Т.** Україна : перша половина ХХ століття. Нариси політичної історії. Київ : Либідь, 1993. 288 с.
- Дашкевич Я.** Дмитро Донцов і боротьба довкола його спадщини. *Донцов Д. Твори*. Т. 1. Львів : Кальварія, 2001. С. 7–19.
- Донцов Д.** Наші цілі. *Донцов Д. Літературна есеїстика*. Дрогобич : Відродження, 2010. С. 54–58.
- Жайворонок В.** Знаки української етнокультури : словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
- Кононенко В.** Символи української мови. Івано-Франківськ : Плай, 1996. 269 с.
- Кук В.** Генерал-хорунжий Роман Шухевич. Головний командир УПА. Львів : ЦДВР, 2005. 120 с.
- Лексикон львівський : поважно і на жарт / Хобзей Н., Сімович К., Ястремська Т., Дидик-Меуш Т. Вид. 2-ге, доповн. і виправл. Львів : Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України, 2012. 852 с.
- Мартинець В.** Українське підпілля. Від У.В.О. до О.У.Н. Спогади й матеріали до передісторії та історії українського організованого націоналізму. 1949. 349 с.
- Перепічка Є.** Історія ОУН і УПА. Т. 1. Львів : Сполом. 2012. 606 с.
- Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
- У.В.О. Видання Пропагандивного Відділу. 1929. 47 с.

REFERENCES

- Bilodid, I. K.** (Ed.). (1970–1980). *Slovyk ukrainskoi movy* [Dictionary of the Ukrainian language] (Vols. 1–11). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Dashkevych, Ya.** (2001). *Dmytro Dontsov i borotba dovkola yoho spadshchyny* [Dmytro Dontsov and the struggle surrounding his legacy]. *Dontsov D. Tvory* (Vol. 1), (pp. 7–19). Lviv: Kalvariia [in Ukrainian].
- Dontsov, D.** (2010). *Nashi tsili* [Our goals]. *Dontsov D. Literaturna eseistyka* (pp. 54–58). Drohobych: Vidrozhennia [in Ukrainian].
- Hunchak, T.** (1993). *Ukraina: persha polovyna XX stolittia. Narysy politychnoi istorii* [Ukraine: the first half of the twentieth century: Essays on political history]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
- Kononenko, V.** (1996). *Symvoly ukrainskoi movy* [Symbols of the Ukrainian language]. Ivano-Frankivsk: Plai [in Ukrainian].
- Kuk, V.** (2005). *Heneral-khorunzhyi Roman Shukhevych. Holovnyi komandyr UPA* [Corporal General Roman Shukhevich. Chief commander of the UPA]. Lviv: TsDVR. [in Ukrainian].
- Khobzei, N., Simovych, K., Yastremska, T. & Dydyk-Meush, T.** (2012). *Leksykon lvivskyi: povazhno i na zhart* [Lviv lexicon: seriously and jokingly]. 2nd edition, supplemented and corrected. Lviv: I. Krypiakievych Institute of Ukrainian Studies of National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian].
- Martynets, V.** (1949). *Ukrainske pidpillia. Vid U.V.O. do O.U.N. Spohady y materialy do peredistorii ta istorii ukrainskoho orhanizovanoho natsionalizmu* [Ukrainian underground. From U.V.O. to O.U.N. Memories and materials on the prehistory and history of Ukrainian organized nationalism] [in Ukrainian].
- Perepichka, Ye.** (2012). *Istoriia OUN i UPA* [History of the OUN and the UPA] (Vol. 1). Lviv: Spolom [in Ukrainian].
- U.V.O. *Vydannia Propahandyvnoho Viddilu* [U.V.O. Publication of the Propaganda Department]. (1929) [in Ukrainian].
- Zhaivoronok, V.** (2006). *Znaky ukrainskoi etnokultury: slovyk-dovidnyk* [Signs of Ukrainian ethnoculture: dictionary-reference]. Kyiv: Dovira [in Ukrainian].